

Kunnanhallitus 8.8.2016

HARTOLAN KUNTA

VUODEN 2017 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN 2017 - 2019 VALMISTELU -JA LAADINTAOHJEET

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon ikuntakosernin talouden vastuut ja velvoitteet. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelman kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna jaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävän ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa ja investointi- ja rahoitusosa.

VALMISTELUN LÄHTÖKOHDAT

Taloudellinen tilanne

Hartolan taseeseen kertynyt alijäämä katettiin tilivuosien 2014 ja 2015 aikana siten, että taseen ylijäämä on 226.388 euroa. Tilinpäätöksen 2015 yhteydessä myös konserniin virheellisesti kirjattu alijäämä oikaistiin, joten myös kuntakonserni osoitti ylijäämää.

Vuoden 2017 talousarvio ja vuosien 2017 - 2019 taloussuunnittelu laaditaan siten, että kunnan talous pidetään tasapainossa ja uutta alijäämä ei pääse kertymään. Lautakunnat laativat talousarvion siten, että vuoden 2017 toimintakulut eivät saa ylittää vuoden 2015 tilinpäätöksen tasoa.

Sosiaali- ja terveystyhtymän kanssa on jo neuvoteltu vuoden 2017 palvelusopimuksesta. Hartolan kunta on käynyt peruspalvelukeskus Aavan kanssa kuntakohtaisen palvelusopimusneuvottelun 7.6.2016. Kunnan hyväksymä tarjous vuodelle 2017 on seuraava:

Liikelaitos Aava	Talousarvio 2016 €	Tarjous 2017 €
Sosiaalipalvelut	482 214	475 514
Koti- ja asumispalvelut	3 795 300	3 874 364
Terveyspalvelut	1 549 835	1 515 680
Asiakaspalvelut	2 125 218	2 500 684
Avustukset	472 121	280 421
Kuntoutus	210 312	191 946
Yhteensä	8 635 000	8 838 609

Tarjous on 203.609 euroa suurempi kuin talousarvio vuodelle 2016. Kasvua edellisestä vuodesta on 2,7 %.

Erikoissairaanhoidon kuntakohtainen ehdotus esiteltiin Hollolassa pidetyssä palvelusopimusneuvottelussa 31.5.2016 ja sen on Hartolan osalta seuraava:

ESH	Talousarvio 2016	Tarjous 2017
Ensihoito	448 500	453 000
Akuutti24	286 923	298 638
Erikoissairaanhoido	3 450 000	3 356 000
Yhteensä	4 185 423	4 107 638

Erikoissairaanhoidon tarjous vuodelle 2017 on Hartolan osalta -77.785 euroa (-1,85 %) alempiverrattuna vuoden 2016 TA -tasoon, mikä johtuu tiedossa olevista muutoksista vuonna 2017.

Kunnalla ei ole ollut huomautettavaa erikoissairaanhoidon, ensihoidon ja akuutti24 tarjouksesta vuodelle 2017.

Ympäristöterveyskeskuksen 15.6.2016 antamassa tarkennetussa esityksessä on vähennetty kuluja mm. asiakaspalvelujen ostoista sekä henkilöstökuluista. Henkilöstökulujen lisävähennykset perustuvat henkilöstön omiin elämäntilanteisiin liittyviin vapaaehtoisin työajan lyhennyksiin sekä kunnaneläinlääkäreiden sijaismäärärahojen supistamiseen.

Kuntien kertaluonteisena lisäeränä esitetty 28 000 € eläinlääkärivastaanottojen kalustamiseen on jaksotettu vuosille 2017 ja 2018, 14 000€ kummallekin. Näiden muutosten jälkeen ympäristöterveydenhuollon tarkennettu talousarvioesitys vuodelle 2017 on 1 758 105€ eli TA2016 + 2,9%. Hartolan kunnan kustannukset kasvavat 3545 euroa eli 2,9 %.

Ympäristöterveys	Talousarvio 2016	Tarjous 2017
ehdotus	123 900	127 445
Yhteensä	123 900	127 445

Muut tuotot

Kunta myy vapaa-ajan rakennuspaikkoja, luopuu tarpeettomaksi käyvistä kiinteistöistä, vuokraa aktiivisesti tyhjiä toimitiloja ja jatkaa aktiivisesti Tainionvirran koulun myyntiä. Näiden vuotuinen tuottotavoite on 150.000-200.000 euroa.

Kilpailukyky sopimuksessa on sovittu erinäisistä palkansaajien maksuihin liittyvistä muutoksista vuosina 2017-2020. Maksujen muutokset vaikuttavat kunnallisverotuloja alentavasti. Tästä sekä kunnan laskevasta väestönkehityksestä johtuen Hartolan verotulot eivät kasva vuosina 2017-2019. Valtionosuudet kasvavat vuonna 2017, johtuen maahanmuuttajien valmistavasta opetuksesta.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2014	2015	2016**	2017**	2018**	2019**
Verolaji						
Kunnallisvero	7 632	7 596	7 087	7 266	7 178	7 273
<i>Muutos %</i>	3,2	-0,5	-6,7	2,5	-1,2	1,3
Yhteisövero	1 126	1 285	1 189	1 237	1 278	1 310
<i>Muutos %</i>	17,1	14,1	-7,5	4,1	3,3	2,5
Kiinteistövero	1 331	1 338	1 329	1 329	1 329	1 329
<i>Muutos %</i>	8,6	0,6	-0,7	0,0	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	10 089	10 219	9 604	9 831	9 784	9 912
<i>Muutos %</i>	5,3	1,3	-6,0	2,4	-0,5	1,3

Kuntien tulopohjaa heikentävät myös huonot työllisyysnäkymät, heikko talouskasvu ja valtiontalouden kuntiin kohdistamat tasapainotustoimenpiteet. Kansantalouden kasvun ennakoidaan olevan ensi vuonnakin heikkoa. Samanaikaisesti kuntien menot lisääntyvät väestön ikääntymisestä.

Hartolan kunnan saaman verotuloennusteen mukaan kunnan yhteenlasketut verotulot ovat 9,83 milj. euroa vuonna 2017. Tuloveroprosentin nostaminen 0,5 % -yksiköllä vuodelle 2013 ja vuodelle 2014 on ollut hyvä puskuri heikkoa taloussuhdannetta vastaan.

Hartolan valtionosuuksien määrä on ennakkotiedon mukaan vuonna 8.857.696 euroa vuonna 2017. Ennakkotiedossa ei ole mukana maahanmuuttajienopetukseen myönnettävää korotettua valtionosuutta, jonka laskentapäivä on vasta 20.9.2016.

Uhat ja niihin varautuminen

Suurimmat taloudelliset uhat liittyvät kuntakonserniin kuuluvan Kiinteistöyhtiö Kuninkaanpitäjän taloudellisiin vaikeuksiin. Kiinteistöyhtiö on aloittanut vapaaehtoisen tervehdyttämisen valmistelun, jonka osapuolena ovat myös Valtionkonttori ja muut rahoittajat.

Vuoden 2017 TA lähtökohdat

Toimintakate	- 18,0	milj euroa
Verotulot	+10,1	milj. euroa
Valtionosuudet	+ 9,0	milj. euroa
Poistot	- 0,75	milj. auroa
Tulos	0,350	milj. euroa

TALOUSARVIO/TALOUSSUUNNITELMAESITYS

Kunnanvaltuusto vahvistaa talousarviossa ja –suunnitelmassa sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet kunnan tehtävälueille siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnanhallitus ja lautakunnat

- asettavat **palvelutoimintaa ja investointihankkeita** koskevat tavoitteet
- budjetoivat menoja ja tuloja koskevat arviot tehtäville ja hankkeille
- hallitus osoittaa, miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Toimialojen talousarvioesitykset laaditaan menojen osalta valtuuston nähdessä sitovana tulosalueitasolla. Toimielin on sidottu myös talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Toiminnalliset tavoitteet esitetään selkeästi omana (3-5 kpl) kokonaisuutena. Alempitasoiset toimintaa kuvaavat selvitykset voivat olla erillisen otsikon alla.

Henkilöstösuunnitelma

Lautakunnat laativat osana talousarvioon **henkilöstösuunnitelman**, jossa arvioidaan suunnittelukaudella 2017-2019 henkilöstön (vak. ja määr.) määrä tehtävittäin, henkilöstömuutokset (eläkkeelle siirtyminen tms) ja muutosten vaikutukset palvelutehtävien järjestämiseen. Virkojen ja työsuhteiden täyttäminen harkitaan tapauskohtaisesti erikseen ja se tapahtuu kunnanhallituksen toimesta.

Talousarviovalmistelu

Taloustoimisto toimittaa hallintokunnille elokuussa ensimmäisen 6 kk talousarvion toteuman, jota voi käyttää valmistelussa apuna. Tarvittavat muutokset talousarviorakenteeseen tehdään syksyn aikana ennen kunnanhallituksen talousarviokäsittelyä.

Toimielimet laativat talousarvion, investointisuunnitelmat ja taloussuunnitelman syyskuun aikana ja käsittelevät talousarvion toimielimissään syyslomaan 21.10. mennessä.

Tulot

Jokainen toimiala tarkistaa kaikki taksat ja maksut siten, että ne ovat ajan tasalla. Tulot arvioidaan todellisen arvion mukaan. Epävarmoja tuloja, myyntivoittoja ja myyntitappioita ei huomioida.

Tilinpäätöksessä 2015 toimintatuototyntitulot olivat 2,9 milj euroa. Vuoden 2017 talousarviossa toimintatuottoja odotetaan kertyvän 3,0 euroa.

Menot

Palkka- ja henkilöstömenoihin tehdään sopimuksiin perustuvat korotukset vuonna 2017, mutta taloussuunnittelussa kunnan palkkasumma ja henkilöstömenot eivät saa ylittää vuoden 2015 tilinpäätöksen tasoa.

Vuoden 2017 Kunta-ala on hyväksynyt kilpailukyky sopimuksen, joka on sitova palkkaratkaisu.

Henkilösivukulut tarkennetaan myöhemmin, koska tietoja ei ole vielä saatu

(tässä edellisen vuoden %:t) :

1. Sotu-maksut, työttömyys-, tapaturmavakuutus –ym sivukulut 4,77 % palkoista
2. Palkkaperusteinen eläkemeno (KuEL) 17,15 % palkoista
3. VaEL-eläkemaksuprosentti/opettajat 23,75 %
4. Palkkaperusteinen henkilösivukulu yhteensä 22,81 %
5. KuEL:n ns. varhe-maksuihin varataan keskitetysti määräraha, joka jaetaan tulosalueille viimeistään käyttötaloussuunnitelman vahvistamisen yhteydessä käytön suhteessa. Vuoden 2015 arviointikerroin varmistuu myöhemmin.
6. Eläkemenoperusteiset maksut budjetoidaan vuoden 2015 toteutumien perusteella. Kunnallisen eläkevakuutuksen mukaan eläkemenoperusteisen maksun ennakoitaan kasvavan lievästi edellisestä vuodesta. Vuoden 2015 kerroin on 1,0.

Palkkasihteeri toimittaa päivitetyn henkilöstöliitteen hallintokuntiin syyskuun lopussa alkupuolella.

Palkkaliitteessä on vakinaisen henkilöstön palkkavaraukset.

Palvelujen ostot

Kunta on neuvotellut Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöryhmän kanssa sosiaali- ja terveystoimien sekä ympäristöterveydenhuoltoon ja eläinlääkintähuoltoon varattavasta määrärahasta.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on antanut arvionsa ensi vuoden kustannuksista keväällä ja hallitus on antanut lausunnon talousarviosta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnoissa hyväksytään vuoden 2016 TA taso. .

Avustukset

Kunnanhallitus ja sivistyslautakunta myöntävät yleisavustuksia yhteisöille vahvistamiensa ohjeiden mukaisesti. Avustusten tasoa voidaan joutua laskemaan tasapainottamissyistä.

Muut toimintakulut

Muihin toimintakuluihin varataan enintään vuoden 2014 tason mukainen määrärahavaraus.

Toimielimet laativat talousarvioehdotuksen, joka sisältää taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Ennen toimielimen käsittelyä hallintojohtaja käy jokaisen vastuhenkilön kanssa keskustelun talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sisällöstä ja toiminnallisista tavoitteista.

Investoinnit

Investointiesitykset tehdään hankkeittain perusteluineen ja kustannusarvioineen.

Investointien pienin hankintaraja on 8000 euroa.

Investointiosia sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille.

Useamman vuoden investointihanke jaetaan eri vuosille.

Investointiosan hankkeet selitetään ja perustellaan erikseen investointiosaan.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksen muoto

Talousarvio esitetään valtuustolle liitteenä olevan mallin mukaisesti. Toimielimelle esitys tehdään tulosityksikkö 1 tasolla.

Toiminnallisten tavoitteiden tulee olla selkeitä ja mitattavia. Tavoitteiden toteutumista seurataan puolivuotiskatsauksissa ja toimintakertomuksen toteumassa.

Talousarvion kokoaminen ja palauttaminen taloushallintoon

Kirjanpito toimittaa mahdollisimman pian toimialueesta vastaaville esimiehille seurannan talousarviosta 2016. Talousarvion tekninen suunnittelu ja esim. lukujen syöttäminen taloussuunnitteluun tehdään yhteistyössä esimiesten kanssa.

Alustava kokousaikataulu

Valtuustoseminaari /talousarvio	15.8.
Kunnanjohtajan talousarvioesitys + veroprosentit käsitellään kunnanhallituksessa	31.10
Kunnanvaltuuston kokous veroprosenttien vahvistamiseksi	marraskuu
Kunnanhallituksen talousarvion käsittely + varapäivä	21.11 /12.12
Yhteistyötoimikunnan kokous ennen kunnanhallituksen kokousta	marraskuu
Kunnanvaltuuston talousarviokokous	joulukuu

Lisätietoja: Merja Olenius 044 7432 217

Hartolan kunnanhallitus

Markku Palm, hallituksen pj.

Merja Olenius, kunnanjohtaja

JAKELU Sivistyslautakunta, tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta
Kunnanhallituksen alaiset tulosalueet Annika Marttinen, Kati Pietinen (palkat)
Sivistyslautakunnan alaiset tulosalueet; Irja Niilahti, Anitta Palm, Katja Komonen ja Marja-Leena Koivisto.
Teknisen lautakunnan alaiset tulosalueet; Taneli Rasmus ja Markku Tuukkanen.
Ympäristölautakunnan alaiset tulosalueet; Pasi Hinkkuri